

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»  
Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій

## **ТРАНСПОРТЕ ПРАВО**

### **МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ**

до самостійної роботи для здобувачів вищої освіти спеціальності 081 «Право»  
освітнього ступеня «магістр»  
ОПП «Адміністративна та цивільна юстиція»

*Обговорено і рекомендовано  
на засіданні кафедри публічного  
та приватного права  
Протокол № 4 від 21 березня 2024 року*

Чернігів 2024

ТРАНСПРОТНЕ ПРАВО. Методичні вказівки до самостійної роботи для здобувачів вищої освіти спеціальності 081 «Право» освітнього ступеня «магістр» ОПІ «Адміністративна та цивільна юстиція» / Укл.: Кочина О. С. Чернівці: Національний університет «Чернігівська політехніка», 2024. 39 с.

Укладач: КОЧИНА ОЛЕКСАНДРА СЕРГІЇВНА, доцент кафедри публічного та приватного права, кандидат юридичних наук, доцент

Відповідальний за випуск: ЛИТВИНЕНКО ВАЛЕНТИНА МИКОЛАЇВНА, завідувачка кафедри публічного та приватного права, кандидат юридичних наук, доцент

Рецензент: ШПОМЕР АЛЛА ІВАНІВНА, доцент кафедри публічного та приватного права, кандидат юридичних наук, доцент

## ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА .....	4
1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ТРАНСПОРТНЕ ПРАВО».....	6
1.1. Тематичний план навчальної дисципліни «Транспортне право» .....	6
1.2. Структура навчальної дисципліни .....	10
1.3. Методи поточного та підсумкового контролю з навчальної дисципліни «Транспортне право» .....	11
2. ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ .....	13
Тема 1. Загальна характеристика транспортного права. Транспортні правовідносини .....	13
Тема 2. Організаційно-правові засади діяльності транспорту в Україні.....	14
Тема 3. Договори у сфері транспорту .....	18
Тема 4. Правові основи автотранспортного права .....	21
Тема 5. Правове регулювання діяльності залізничного транспорту.....	25
Тема 6. Основи повітряного права .....	27
Тема 7. Правова регламентація діяльності водного транспорту .....	30
Тема 8. Правове регулювання трубопровідного транспорту.....	33
Тема 9. Правопорушення на транспорті та юридична відповідальність.....	35
Тема 10. Складання і розгляд актів, претензій, позовів .....	38

## ПЕРЕДМОВА

Розвиток транспорту зумовив активізацію національної транспортної політики, чому сприяє унікальне географічне розташування України, що має забезпечити органічне приєднання її до світового співтовариства, передусім, завдяки просуванню на зовнішніх ринках послуг національного транспорту. У зв'язку з цим має місце стійка тенденція до збільшення обсягів міжнародної торгівлі та визначення найоптимальніших вантажопотоків із найменшими витратами. Транспортне право України є міжгалузевим комплексом, який складається з норм різних галузей права. Підставою для їх об'єднання є матеріальна відокремленість транспортної діяльності, регулювати яку і покликане транспортне право.

**Предметом вивчення дисципліни «Транспортне право»** є вивчення системи транспортного права України, транспортно-правових норм, організаційно-правових основ діяльності транспорту в Україні, правове регулювання в різних видах транспорту: автомобільному, залізничному, річковому, морському, повітряному, трубопровідному.

**Мета навчальної дисципліни «Транспортне право»** полягає у вивченні системи транспортного права України; особливостей правового регулювання та взаємодії різних видів транспорту, що дасть можливість студентам отримати більш ґрунтовні теоретичні знання та практичні навички застосування норм транспортного права; підвищенні рівня правової культури і правосвідомості у студентів й неухильне дотримання студентами вимог закону та кваліфікованого його застосування; здобуванні вмінь і навичок з використання транспортного законодавства в практичній роботі.

**Семінарські заняття** проводяться з основних тем розглянутих на лекційних заняттях.

**Самостійна та індивідуальна робота** планується як форма навчання, що має на меті розширення та дослідження питань винесених на розгляд на лекційних заняттях, а також опрацювання питань, які не були висвітлені на лекційних та семінарських заняттях.

За результатами вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти набувають:

**1) загальні компетентності:**

**ЗК 2.** Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

**ЗК 7.** Здатність приймати обґрунтовані рішення.

**ЗК 8.** Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

**2) фахові компетентності:**

**СК 5.** Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосовування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.

**СК 6.** Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.

**СК 9.** Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенту належить оволодіти відповідною сукупністю знань, вмінь та навичок, зокрема:

**студент повинен засвоїти** знання про будову, стан, функціонування транспортної системи України і суб'єктів транспортних правовідносин, правові засади діяльності окремих галузей транспорту (залізничного, автомобільного, повітряного, морського та річкового, трубопровідного) та особливості господарювання транспортних підприємств;

**студент повинен набути** навичок використання чинного законодавства, покликаного врегульовувати транспортні правовідносини, для розширення свого правового кругозору, підвищення рівня правосвідомості і правової культури та вирішення питань, що виникають у практичній діяльності.

**Програмні результати навчання:**

**РН 3.** Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

**РН 6.** Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

**РН 14.** Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування

Дане навчально-методичне видання підготовлено з метою надання можливості студентам ґрунтовно та послідовно готуватися до семінарських занять з навчальної дисципліни «Транспортне право», користуючись тим списком літератури та нормативно-правових актів, який рекомендований до кожної теми семінарського заняття. На основі аналізу рекомендованих джерел студенти повинні навчитися формулювати і обґрунтовувати висновки не тільки теоретичного, а й практичного (прикладного) характеру.

Підготовка до семінарського заняття згідно плану, аналіз питань для самостійного вивчення, написання есе та рефератів по темі, перевірка знань, надаючи відповіді на контрольні питання, а також вирішення практичних задач надасть можливість викладачу визначити рівень засвоєння матеріалу студентами.

У методичних вказівках запропоновано також і критерії оцінювання студентів, складенні відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка» та з урахуванням обсягу годин і структури навчальної дисципліни.

# **1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ТРАНСПОРТНЕ ПРАВО»**

## **1.1. Тематичний план навчальної дисципліни «Транспортне право»**

### **Змістовий модуль 1. Загальні положення транспортного права**

#### **Тема 1. Загальна характеристика транспортного права. Транспортні правовідносини**

Історичний розвиток і становлення транспортного права. Транспортне право України як окрема галузь права та його специфічні ознаки. Предмет правового регулювання транспортного права. Метод правового регулювання транспортного права. Методологія науки транспортного права. Система транспортного права та його правові інститути. Функції та принципи транспортного права, їх визначення та класифікація. Джерела транспортного права, їх система та класифікація.

Поняття транспортних правовідносин. Ознаки транспортних правовідносин. Класифікація транспортних правовідносин. Види транспортних послуг. Суб'єкт, об'єкт та зміст транспортних правовідносин.

#### **Тема 2. Організаційно-правові засади діяльності транспорту в Україні**

Законодавче визначення ролі і значення транспорту як важливої галузі суспільного виробництва. Поняття та структура транспортної системи України. Співвідношення понять «транспортна система» та «система транспорту». Взаємодія в транспортних системах. Транспортні вузли. Система перевезень та її види.

Мета і завдання державного управління в галузі транспорту. Основні функції державного управління на транспорті. Органи, що здійснюють управління транспортом, їхня структура і повноваження. Державні органи управління транспортним комплексом. Повноваження місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в управлінні місцевим пасажирським транспортом. Форми і методи управління транспортом.

Ліцензування на транспорті. Технічне та інші види регулювання транспортної діяльності. Особливості реформування системи технічного регулювання з переходом від обов'язкової сертифікації (Укр СЕПРО) до європейської системи оцінки відповідності. 3. Основи господарської діяльності підприємств транспорту.

#### **Тема 3. Договори у сфері транспорту**

Поняття, значення та функції транспортного договору. Договір перевезення вантажу. Правова природа договору перевезення вантажу. Організаційні передумови укладення договору перевезення вантажу, його зміст. Сторони в договорі перевезення вантажу, його зміст. Довгострокові договори з організації перевезень Договір перевезення пасажирів та багажу. Права і обов'язки пасажирів за договором перевезення. Договір чартеру (фрахтування).

Допоміжні транспортні договори. Договір транспортного експедирування: поняття, предмет, зміст, відповідальність сторін.

Відповідальність за порушення транспортних договорів.

## **Змістовий модуль 2. Правове регулювання наземного та повітряного транспорту**

### **Тема 4. Правові основи автотранспортного права**

Історична довідка розвитку автомобільного транспорту. Види автомобільних транспортних засобів. Склад автомобільного транспорту. Автомобільні дороги. Види автомобільних доріг. Правовий статус учасників дорожнього руху. Особи, яким надається право на управління автотранспортними засобами.

Роль Верховної Ради, Кабінету Міністрів України і Мінінфраструктури в управлінні автомобільним транспортом. Правовий статус Державної служби України з безпеки на транспорті. Правовий статус Державного агентства автомобільних доріг України. Правовий статус Управління безпеки дорожнього руху. Повноваження місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в управлінні місцевим пасажирським автомобільним транспортом. Правовий статус автотранспортного підприємства.

Правові основи діяльності автомобільного транспорту. Організація перевезень пасажирів, багажу та пошти на автомобільному транспорті. Особливості договору про перевезення пасажирів автомобільним транспортом. Документи на перевезення пасажирів автомобільним транспортом загального користування. Правовий статус пасажирів при перевезенні автомобільним транспортом. Відповідальність перевізників за законодавством інституту автомобільного транспорту. Відповідальність перевізників за договором перевезення пасажирів на автомобільному транспорті.

Організація перевезення вантажів автомобільним транспортом. Особливості договору про перевезення вантажу автомобільним транспортом

### **Тема 5. Правове регулювання діяльності залізничного транспорту**

Історична довідка розвитку залізничного транспорту. Система залізничного транспорту. Склад залізничного транспорту. Види перевезень. Повноваження Кабінету Міністрів України у сфері управління залізничним транспортом. Укрзалізниця як орган управління залізничним транспортом загального користування. Дирекція залізничних перевезень як відособлений підрозділ залізниці. Правові основи діяльності залізничного транспорту. Основи організації перевезень на залізничному транспорті.

Перевізні документи. Юридичне значення накладної як основного перевізного документа. Сторони договору перевезення вантажу залізничним транспортом. Перевезення вантажу у прямому змішаному сполученні за участю залізниць та інших видів транспорту. Відповідальність залізниці за договором перевезення вантажу. Відповідальність вантажовідправників і вантажоотримувачів за договором перевезення вантажу. Особливості договору

перевезення пасажирів залізничним транспортом. Складова вартості проїзного документа. Види проїзних документів. Правовий статус пасажирів при перевезенні залізницею. Відповідальність залізниці за договором перевезення пасажирів.

Участь залізничного транспорту в міжнародному співробітництві.

### **Тема 6. Основи повітряного права**

Історична довідка розвитку повітряного транспорту. Поняття та склад повітряного транспорту. Класифікація, реєстрація та виключення повітряних суден з реєстру. Класифікація, використання та структура повітряного простору України.

Роль Верховної Ради, Кабінету Міністрів України і Мінінфраструктури в управлінні повітряним транспортом. Правовий статус Державіаслужби України. Правовий статус авіаційного персоналу. Екіпаж повітряного судна.

Правові основи діяльності повітряного транспорту. Особливості договору перевезення вантажів повітряним транспортом. Повітряні перевезення. Перевізні документи. Перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні за участю повітряного транспорту та інших видів транспорту. Відповідальність перевізника на повітряному транспорті. Відповідальність вантажовідправника за договором перевезення вантажів повітряним транспортом.

Особливості договору перевезення пасажирів повітряним транспортом. Перевізні документи. Квиток. Багажна квитанція. Ручна поклажа. Відмова авіаперевізника в перевезенні пасажирів. Правовий статус пасажирів при перевезенні повітряним транспортом. Відповідальність авіаперевізника за договором перевезення пасажирів повітряним транспортом. Відповідальність пасажирів за договором перевезення пасажирів повітряним транспортом.

## **Змістовий модуль 3. Правове регулювання водного та трубопровідного транспорту**

### **Тема 7. Правова регламентація діяльності водного транспорту**

Історична довідка розвитку водного транспорту. Елементи водного транспорту. Підстави об'єднання елементів водного транспорту. Склад водного транспорту. Роль Верховної Ради, Кабінету Міністрів України і Мінінфраструктури в управлінні водним транспортом. Правовий статус Державної інспекції України з безпеки на морському та річковому транспорті. Правовий статус адміністрації морських портів України.

Правові основи діяльності водного транспорту. Основні суб'єкти діяльності водних транспортних правовідносин. Державне регулювання діяльності, управління в морському порту. Господарська діяльність у морському порту. Морське (річкове) судно. Право плавання судна під прапором України. Правовий статус капітана судна.

Особливості договору перевезення вантажів річковим транспортом. Особливості договору перевезення пасажирів, багажу та пошти річковим транспортом. Види морських перевезень. Види договорів морських перевезень.



Договір фрахтування. Правове регулювання перевезення поромом. Договір буксирування: поняття, елементи, відповідальність. Міжнародно-правове співробітництво в галузі морських та річкових перевезень. Особливості договору морського перевезення вантажу. Особливості договору перевезення пасажирів морським транспортом. Договір морського круїзу.

### **Тема 8. Правове регулювання трубопровідного транспорту**

Історична довідка розвитку трубопровідного транспорту. Поняття, структура системи та види трубопровідного транспорту. Основні принципи державної політики у сфері трубопровідного транспорту.

Магістральний трубопровід як технологічний комплекс єдиної системи трубопровідного транспорту. Промислові трубопроводи та їх значення в єдиній транспортній системі.

Повноваження суб'єктів управління трубопровідним транспортом. Правовий статус підприємств, установ та організацій на об'єктах трубопровідного транспорту. Правові засади діяльності трубопровідного транспорту. Відповідальність за порушення законодавства про трубопровідний транспорт.

### **Змістовий модуль 4. Юридична відповідальність у сфері транспорту**

#### **Тема 9. Правопорушення на транспорті та юридична відповідальність**

Поняття та види правопорушень на транспорті. Склад транспортних правопорушень: об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона та їх характеристика.

Об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона транспортних злочинів та їх характеристика.

Адміністративні проступки на транспорті та особливості адміністративної відповідальності за них. Родовий та видовий об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт та суб'єктивна сторона адміністративних проступків та їх характеристика.

Особливості цивільно-правової відповідальності за порушення транспортних зобов'язань. Відповідальність та невиконання плану перевезень. Перевізник, вантажовідправник та вантажоодержувач як сторони договору перевезень.

Спеціальні документи як письмова форма договору перевезення вантажів та пасажирів: накладна; товарно-транспортна накладна; коносамент; чартер; багажна квитанція і квиток.

#### **Тема 10. Складання і розгляд актів, претензій, позовів**

Комерційні акти: поняття, вимоги, підстави складання. Акти загальної форми: поняття, вимоги, підстави складання. Експертиза вантажу. Акт про технічний стан вагона (контейнера). Акт розкриття.

Досудове врегулювання спорів. Строки претензійної роботи і позовної давності за договором перевезення вантажу. Вимоги до претензії. Порядок розгляду претензії. Відповідь на претензію. Претензії про відшкодування збитків

за втрату, недостачу, псування і пошкодження вантажу, сплату штрафів за прострочення доставки вантажу, порожніх власних та орендованих вагонів. Розрахунок суми претензії.

Підвідомчість та підсудність транспортних спорів. Вимоги до позовної заяви. Ціна позову.

## 1.2. Структура навчальної дисципліни

№	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин для денної форми навчання			
		Всього	У тому числі		
			Лек.	Сем.	С.р.
1	2	3	4	5	6
<b>Змістовий модуль 1. Загальні положення транспортного права</b>					
1.	Загальна характеристика транспортного права. Транспортні правовідносини	10	2	2	6
2.	Організаційно-правові засади діяльності транспорту в Україні	10	2	2	6
3.	Договори у сфері транспорту	10	2	2	6
<b>Разом за змістовим модулем 1</b>		<b>30</b>	<b>6</b>	<b>6</b>	<b>18</b>
<b>Змістовий модуль 2. Правове регулювання наземного та повітряного транспорту</b>					
4.	Правові основи автотранспортного права	10	2	2	6
5.	Правове регулювання діяльності залізничного транспорту	10	2	2	6
6.	Основи повітряного права	10	2	2	6
<b>Разом за змістовим модулем 2</b>		<b>30</b>	<b>6</b>	<b>6</b>	<b>18</b>
<b>Змістовий модуль 3. Правове регулювання водного та трубопровідного транспорту</b>					
7.	Правова регламентація діяльності водного транспорту	16	2	2	12
8.	Правове регулювання трубопровідного транспорту	14	0	0	14
<b>Разом за змістовим модулем 3</b>		<b>30</b>	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>26</b>
<b>Змістовий модуль 4. Юридична відповідальність у сфері транспорту</b>					
9.	Правопорушення на транспорті та юридична відповідальність	16	2	0	14
10.	Складання і розгляд актів, претензій, позовів	14	0	0	14
<b>Разом за змістовим модулем 3</b>		<b>30</b>	<b>2</b>	<b>0</b>	<b>28</b>
<b>Усього годин за дисципліну</b>		<b>120</b>	<b>16</b>	<b>14</b>	<b>90</b>

### **1.3. Методи поточного та підсумкового контролю з навчальної дисципліни «Транспортне право»**

Поточний контроль проводиться шляхом спілкування із студентами під час лекцій, семінарських занять та консультацій, опитувань студентів під час захисту індивідуальних робіт, тестування, опитування студентів із питань, що виносяться на самостійне опрацювання.

Після завершення вивчення змістових модулів наприкінці семестру проводиться контрольна робота. Варіанти завдань до контрольної роботи знаходяться в пакеті документів на дисципліну.

Бали, які набрані студентом під час поточного контролю, дораховуються до модульних оцінок.

Підсумковий контроль включає модульний та семестровий контроль. Модульний контроль проводиться у вигляді письмової відповіді.

Семестровий контроль за результатами вивчення дисципліни проводиться в останній атестаційний тиждень семестру (сесію) шляхом зваженого додавання результатів модульного контролю та постановки підсумкової оцінки до екзаменаційної відомості.

#### **Пояснення видів робіт та вимоги до їх оцінювання:**

##### **Робота на семінарському занятті**

**Усне опитування** – включає в себе опитування за будь-яким питанням, винесеним на семінарське заняття (за вибором викладача), відповідь на питання інших студентів, запитання студентів до інших студентів, відповідей інших студентів, відповідь на питання для повторення (з тем, що було вивчено раніше), відповіді на контрольні питання з теми семінарського заняття.

Оцінюючи відповідь, викладач керується такими критеріями, як: правильність відповідей на питання, повнота і конкретність відповіді, ступінь використання наукових і нормативних джерел, уміння пов'язати теорію з практикою, логіка і аргументованість викладу думок, культура мови.

**Вирішення практичних ситуаційних завдань** проводиться письмово на кожному занятті. Викладач викликає декілька студентів та пропонує їм для вирішення задачі, які студент повинен вирішити самостійно в письмовому вигляді з необхідною аргументацією на посилання на законодавство. Для цього необхідно всебічно вивчити викладену в задачі ситуацію, дати її правову оцінку і на підставі відповідних нормативних актів, грамотного тлумачення правових норм, що підлягають застосуванню, сформулювати правильне і обґрунтоване рішення.

Оцінюючи вирішення задачі, викладач керується такими критеріями: повнота та послідовність відповіді, правильність нормативного та наукового обґрунтування.

**Письмове опитування** на семінарському занятті проводиться на початку кожного заняття (10-15 хвилин). Викликаються декілька студентів, які повинні дати відповіді на запитання, запропоновані викладачем на його розсуд. Це

можуть бути питання як теми даного семінарського заняття, так і з попередніх тем. Метою проведення письмового опитування є перевірка студентів до семінарського заняття та вміння змістовно і коротко викласти окремі питання теми.

Оцінюючи відповідь, викладач керується такими критеріями як правильність, повнота, чіткість, лаконічність відповіді, логіка і аргументованість викладення думок.

**Вирішення тестових завдань** проводиться на початку кожного семінарського заняття (10-15 хвилин). Викладачем також викликаються 5-6 студентів, які повинні дати відповіді на тестові запитання запропоновані викладачем.

### **Письмова робота за результатами модульного контролю**

Відповідно до програми навчальної дисципліни викладач проводить вісім письмових робіт за результатами вивчення кожного змістового модуля. Кожна письмова робота може включати теоретичні питання, тестові та практичні завдання. Питання письмової роботи охоплюють всі теми відповідного змістового модуля.

### **Індивідуальна робота студента**

Індивідуальна робота полягає в написанні реферату, підготовці есе та, відповідно, здійсненні реферування літератури. Реферат та есе готується з обов'язковим розглядом дискусійного питання з викладенням власної точки зору на дану проблему. Теми робіт, запропоновані у методичних вказівках для самостійної роботи, студенти обирають самостійно.

Реферування наукової літератури полягає у тому, що викладачем пропонується студентам наукова література (монографія, навчальний посібник, наукова періодика тощо) і студенти самостійно їх опрацьовують та представляють короткий звіт у вигляді невеликого реферату (4-7 сторінок) про свої враження від прочитаного.

### **Підсумкова контрольна робота**

Підсумкова контрольна робота проводиться одна в навчальний рік за результатами вивчення всіх змістових модулів.

Вона включає у себе теоретичні питання, тестові завдання і ситуаційну задачу. До завдань контрольної роботи можуть бути включені питання з тем, вивчення яких не виносились на семінарські заняття, а також питання, які передбачені навчальним планом для індивідуальної та самостійної роботи.

Про проведення підсумкової роботи студенти попереджаються не менше ніж за тиждень. З переліком тем, питання з яких будуть включені до завдань контрольної роботи, студенти також ознайомлюються завчасно.

Після перевірки контрольної роботи та оголошення її результатів студентам надається можливість ознайомитись із власними роботами та завданнями для них, і, за необхідності, оспорити результати контрольної роботи.

## **2. ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

### **Тема 1. Загальна характеристика транспортного права. Транспортні правовідносини**

#### **Питання для самостійного опрацювання**

1. Сфера надання транспортних послуг як основа інфраструктури сучасного суспільства.
2. Джерела, цілі й завдання транспортного права.
3. Правове регулювання транспортної діяльності в зарубіжних країнах.
4. Державне регулювання діяльності у сфері надання транспортних послуг.

#### **Контрольні питання**

1. Надайте визначення транспортного права.
2. Яка структура транспортного права.
3. Які нормативні акти регулюють морську діяльність України?
4. Які напрямки наукових досліджень на сьогодні вивчаються?
5. Які перспективи розвитку транспортного права України?
6. Хто є учасниками транспортних правовідносин?
7. Визначте статус держави, як суб'єкта транспортних правовідносин.
8. Визначте статус органів місцевого самоврядування, як суб'єктів транспортних правовідносин.
9. Об'єкти транспортних правовідносин.
10. Як здійснюється державний контроль в транспортній галузі?

#### **Теми індивідуальних робіт**

1. Транспортний кодекс: доводи за та проти.
2. Сучасні дослідження транспортного права.

#### **Практичне завдання**

1. Схематично зробіть схему регулювання транспортної галузі в Україні.
2. З'ясуйте та перелічіть всі державні органи, що здійснюють контроль в транспортній галузі в дозвільній сфері.

#### **Рекомендована література та нормативно-правові акти**

1. Конституція України, прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 року, № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Господарський кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 16 січня 2003 року № 436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18. Ст. 144.
3. Цивільний кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 16 січня 2003 року, № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40-44. Ст. 35.

4. Про транспорт: Закон України від 10 листопада 1994 року № 232/94-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 51. Ст. 446.
5. Дараганова Н. Історико-правовий аналіз розвитку та формування галузі цивільної авіації України. Право України. 2011. № 8. С. 316-323.
6. Деркач Е. Щодо концептуальних засад кодифікації транспортного законодавства України. Підприємництво, господарство і право. 2017. С. 31-35.
7. Єсімов С. С., Висоцька Х. А. Окремі аспекти адаптації національного транспортного законодавства до вимог Європейського Союзу у транспортній сфері. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Юридичні науки. 2014. № 801. С. 29-34.
8. Клепікова О. Транспортне право України як підгалузь господарського права. Адміністративне право і процес. 2015. 2(12). С. 134-140.
9. Ковальов В. Історія розвитку і становлення транспортної безпеки. Науковий вісник «Демократичне врядування». 2010. Вип. 5. URL: [http://lvivacademy.com/vidavnitstvo\\_1/visnik5/fail/+Kovaljov.pdf](http://lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/visnik5/fail/+Kovaljov.pdf).
10. Корнеєв Ю.В. Транспортне право України. К.: ЦУЛ, 2020. 168 с.
11. Никиша Д. А. Исторический и инновационно-правовой аспект функционирования судоходных компаний. Митна справа. 2013. № 3. С. 87-93.
12. Озель В. Звичай у системі права України. Підприємництво, господарство і право : науково-практичний господарсько-правовий журнал. 2016. № 6. С. 201-205.
13. Підлісний П. Внутрішній водний транспорт: історія, проблеми, напрями розвитку. Економіст. 2016. № 1. С. 10-20.
14. Тетарчук В.І. Транспортне право України. Для підготовки до іспитів. К.: «Центр учбової літератури». 2019. 304 с.
15. Транспортне право України: підручник. І. В. Булгакова, О.В. Клепікова. К.: Прецедент, 2011. 344 с.
16. Транспортне право. Хрестоматія з курсу: навч. посіб. / Одес. нац. мор. акад. ; [уклад. Б. В. Бабін]. О. : Букаєв Вадим Вікторович, 2013. 331 с.
17. Транспортне право: навчальний посібник / М. В. Гаєвець, І. В. Горіславська, Ю. С. Канарик, Л. О. Панькова, Н. А. Поліно, О. П. Світличний. К.: ЦП Компрінт, 2015. 368 с.

## **Тема 2. Організаційно-правові засади діяльності транспорту в Україні**

### **Питання для самостійного опрацювання**

1. Єдина транспортна система України.
2. Правовий статус Укрзалізниці.
3. Повноваження Державної авіаційної служби України.
4. Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України: правовий статус.
5. Державна служба морського та внутрішнього водного транспорту та судноплавства України.
6. Нагляд і контроль за транспортною галуззю України.

### **Контрольні питання**

1. Як держава регулює авіаційний транспорт?
2. Регулювання морської галузі.
3. Регулювання залізничного транспорту.
4. Регулювання трубопровідного транспорту.
5. Перелічить основні нормативні акти, що регулюють трубопровідну діяльність в Україні.

### **Теми індивідуальних робіт**

1. Державні контракти, державні замовлення і договори на перевезення пасажирів і вантажів, їх значення у наданні транспортних послуг.
2. Законодавство України про тарифи і платежі на транспорті.
3. Ліцензування окремих видів діяльності у сфері транспорту, його завдання.

### **Практичне завдання**

З'ясуйте та перечить повноваження органів в регулюванні трубопровідної галузі.

### **Рекомендована література та нормативно-правові акти**

1. Конституція України, прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 року, № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Господарський кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 16 січня 2003 року № 436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18. Ст. 144.
3. Кодекс торговельного мореплавства України: Закон України від 23 травня 1995 року № 176/95-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1995. № 44-51. Ст. 349.
4. Повітряний кодекс України від 19 травня 2011 року № 3393-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 48. Ст. 536.
5. Цивільний кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 16 січня 2003 року, № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40-44. Ст. 35.
6. Про автомобільний транспорт: Закон України від 5 квітня 2001 року № 2344-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 22. Ст. 105.
7. Про залізничний транспорт: Закон України від 4 липня 1996 року № 273/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 40. Ст. 183.
8. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 2 березня 2015 року № 222-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 23. Ст. 158.
9. Про міський електричний транспорт: Закон України від 29 червня 2004 року № 1914-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 51. Ст. 548.

10. Про технічні регламенти та оцінку відповідності: Закон України від 15 січня 2015 року № 124-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 14. Ст. 96.
11. Про транспорт: Закон України від 10 листопада 1994 року № 232/94-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 51. Ст. 446.
12. Про трубопровідний транспорт: Закон України від 15 травня 1996 року № 192/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 29. Ст. 139.
13. Деякі питання документування управлінської діяльності: Постанова КМУ від 17 січня 2018 р. № 55. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>.
14. Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів річковим, морським транспортом: Постанова КМУ від 23 грудня 2015 р. № 1186. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>.
15. Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів автомобільним транспортом, міжнародних перевезень пасажирів та вантажів автомобільним транспортом. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>.
16. Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів повітряним транспортом: Постанова КМУ від 10 березня 2017 р. № 134 URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
17. Положення про Державне агентство автомобільних доріг України, затверджене Постановою КМУ від 10 вересня 2014 р. № 439. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
18. Положення про Державну авіаційну службу України, затверджене Постановою КМУ від 8 жовтня 2014 р. № 520. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
19. Положення про Державну адміністрацію залізничного транспорту України, затверджене Постановою КМУ від 29 лютого 1996 р. № 262. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
20. Положення про Державну службу морського та річкового транспорту України, затверджене Постановою КМУ від 6 вересня 2017 р. № 1095. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
21. Положення про Державну службу України з безпеки на транспорті, затверджене Постановою КМУ від 11 лютого 2015 р. № 103. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
22. Положення про Міністерство енергетики та вугільної промисловості України, затверджене Указом Президента України від 6 квітня 2011 року № 382/2011. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
23. Положення про Міністерство інфраструктури України, затверджене Постановою КМУ від 30 червня 2015 р. № 460. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
24. Статут залізниць України, затверджений Постановою КМУ від 6 квітня 1998 року № 457. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/457-98-%D0%BF#Text>.



25. Астапова Г. В. Аналіз розвитку підприємств авіаційної галузі і визначення економічних проблем впровадження інноваційних екологічних заходів. *Сталий розвиток економіки*. 2013. № 1. С. 82-86.
26. Валиулліна З. В. Теоретико-методичні підходи до забезпечення технологічного оновлення підприємств пасажирського автомобільного транспорту. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2013. Вип. 42. С. 271-275.
27. Євтушевська О. А. Комплексний контроль як дієвий метод управління підприємствами водного транспорту. *Водний транспорт*. 2012. Вип. 3. С. 89-94.
28. Зоріна О. І. Основні напрями розвитку маркетингу підприємств залізничного транспорту в сфері пасажирських перевезень. *Маркетинг та логістика в системі менеджменту : тези доповідей ІХ Міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 8–10 листопада 2012 р.) / Національний університет "Львівська політехніка" [та інші]*. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2012. С. 155–156.
29. Кобець О. В. Проблеми нормативного забезпечення обов'язковості державного контролю у сфері ліцензування на автомобільному транспорті. *Публічне право*. 2013. № 3. С. 47-52.
30. Ковбатюк М. В. Проблеми розвитку підприємств водного транспорту та шляхи їх вирішення в умовах кризи. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2015. № 3. С. 101-107.
31. Корнеєв Ю.В. *Транспортне право України*. К.: ЦУЛ, 2020. 168 с.
32. Корнійко Я. Р. Антикризове управління на підприємствах водного транспорту. *Економіка та держава*. 2015. № 3. С. 96-97.
33. Майборода Ю. В. Європейський досвід ліцензування господарської діяльності на автомобільному транспорті. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки*. 2014. Вип. 7(2). С. 33-36.
34. Остапенко Л. О. Правові основи охорони праці на авіаційних підприємствах України. *Митна справа*. 2013. № 6(2.2). С. 174-179.
35. Переверзева І. Ф. Аналіз проблем розвитку та шляхів підвищення конкурентоспроможності підприємств водного транспорту Придунав'я України. *Водний транспорт*. 2015. Вип. 2. С. 191-199.
36. Стрілок І. І. Характеристика та сучасний стан підприємств водного транспорту. *Водний транспорт*. 2013. Вип. 1. С. 102-107.
37. Тетарчук В.І. *Транспортне право України. Для підготовки до іспитів*. К.: «Центр учбової літератури». 2019. 304 с.
38. *Транспортне право України: підручник*. І. В. Булгакова, О.В. Клепікова. К.: Прецедент, 2011. 344 с.
39. *Транспортне право. Хрестоматія з курсу: навч. посіб.* / Одес. нац. мор. акад. ; [уклад. Б. В. Бабін]. О. : Букаєв Вадим Вікторович, 2013. 331 с.
40. *Транспортне право: навчальний посібник* / М. В. Гаєвець, І. В. Горіславська, Ю. С. Канарик, Л. О. Панькова, Н. А. Поліно, О. П. Світличний. К.: ЦП Компрінт, 2015. 368 с.

41. Шкляр В. В. Аналіз діяльності підприємств водного транспорту за 2000-2011 роки. Водний транспорт. 2013. Вип. 2. С. 139-147.

42. Шорохова Ю. С. Управління залізниці та підприємства залізничного транспорту як платники податку на прибуток / Ю. С. Шорохова // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. 2015. Вип. 32(3). С. 77-80.

### **Тема 3. Договори у сфері транспорту**

#### **Питання для самостійного опрацювання**

1. Загальне поняття, особливості укладання та виконання договору перевезення пасажирів і багажу.
2. Особливості правового регулювання перевезення пасажирів і багажу окремими видами транспорту
3. Загальне поняття, особливості і укладання та виконання договорів перевезення вантажів.
4. Поняття, особливості укладання та виконання договорів перевезення вантажів у прямому змішаному сполучення.
5. Поняття, особливості укладання та виконання договору транспортного експедирування.
6. Договір перевезення пошти.

#### **Контрольні питання**

1. Порядок купівлі-продажу транспортного засобу.
2. Оподаткування в транспортній галузі.
3. Органи, відповідальні за реєстрацію транспортних засобів.
4. Оренда в авіаційній галузі.
5. Оренда в автомобільному транспорті.
6. Оренда в морському транспорті.
7. Страхування відповідальності.
8. Страхування ризиків в транспорті.

#### **Теми індивідуальних робіт**

1. Договір купівлі-продажу в сфері транспортної діяльності.
2. Договори найму (оренди) в сфері транспортної діяльності.
3. Громадські організації захисту прав працівників транспорту.
4. Договір зберігання транспортних засобів.

#### **Практичне завдання**

Складіть заяву про порушення прав пасажирів (до державного органу, громадської організації, суду за вибором).

### Рекомендована література та нормативно-правові акти

1. Конституція України, прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 року, № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Господарський кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 16 січня 2003 року № 436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18. Ст. 144.
3. Кодекс торговельного мореплавства України: Закон України від 23 травня 1995 року № 176/95-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1995. № 44-51. Ст. 349.
4. Повітряний кодекс України від 19 травня 2011 року № 3393-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 48. Ст. 536.
5. Цивільний кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 16 січня 2003 року, № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40-44. Ст. 35.
6. Про автомобільний транспорт: Закон України від 5 квітня 2001 року № 2344-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 22. Ст. 105.
7. Про залізничний транспорт: Закон України від 4 липня 1996 року № 273/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 40. Ст. 183.
8. Про міський електричний транспорт: Закон України від 29 червня 2004 року № 1914-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 51. Ст. 548.
9. Про транспорт: Закон України від 10 листопада 1994 року № 232/94-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 51. Ст. 446.
10. Про транспортно-експедиторську діяльність: Закон України від 1 липня 2004 року № 1955-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 52. Ст. 562.
11. Про трубопровідний транспорт: Закон України від 15 травня 1996 року № 192/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 29. Ст. 139.
12. Статут залізниць України, затверджений Постановою КМУ від 6 квітня 1998 року № 45. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/457-98-%D0%BF>.
13. Волкова А. В. Особливості змісту договору перевезення вантажів автомобільним транспортом. Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. 2016. № 4. С. 37-42.
14. Голенко І. П. Договір перевезення пасажирів автомобільним транспортом. Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. 2014. № 2. С. 109-114.
15. Довгуша М. П. Загальна характеристика договору транспортного експедирування. Проблеми законності. 2018. Вип. 141. С. 116-127.
16. Довгуша М. П. Щодо самостійності договору транспортного експедирування. Правовий часопис Донбасу. 2018. № 1. С. 58-69.
17. Корнєєв Ю. В. Транспортне право України. К.: ЦУЛ, 2020. 168 с.
18. Кульчій О. О. Правова кваліфікація договору обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. Університетські наукові записки. 2010. № 3. С. 88-93.

19. Медведська В. В. Відповідальність перевізника за договором перевезення вантажу повітряним транспортом. Управління проектами, системний аналіз і логістика. Технічна серія. 2012. Вип. 9. С. 414-417.
20. Мінченко А. О. Форма договору перевезення пасажирів та багажу залізничним транспортом. Право і Безпека. 2010. № 1. С. 152-157.
21. Мороз М. В. Обов'язки сторін щодо підтримання автомобільного транспортного засобу у належному стані за договором найму (оренди) транспортного засобу без екіпажу. Форум права. 2012. № 3. С. 465-470.
22. Нечипоренко Н. С. Розмежування договору перевезення вантажу залізничним транспортом з іншими видами договорів. Приватне право і підприємництво. 2014. Вип. 13. С. 122-125.
23. Сірко Р. Б. Договір перевезення пасажирів залізничним транспортом: загальні положення. Актуальні проблеми держави і права. 2012. Вип. 66. С. 133-140.
24. Сірко Р. Б. Договір перевезення пасажирів залізничним транспортом: проблемні питання. Вісник Чернівецького факультету Національного університету "Одеська юридична академія". 2012. Вип. 1. С. 68-78.
25. Сірко Р. Б. Загальна характеристика договору перевезення пасажирів залізничним транспортом за законодавством України. Часопис цивілістики. 2013. Вип. 14. С. 96-100.
26. Сірко Р. Б. Зміст договору перевезення вантажу залізничним транспортом за законодавством України. Митна справа. 2014. № 1(2.2). С. 136-142.
27. Тарасенко Л. Л. Особливості договору найму залізничних транспортних засобів. Адвокат. 2011. № 12. С. 38-42.
28. Тарасенко Л. Л. Передання транспортного засобу в користування за договором найму транспортного засобу. Форум права. 2010. № 2. С. 497-501.
29. Тарасенко Л. Л. Правове регулювання та особливості договору прокату транспортного засобу. Форум права. 2012. № 2. С. 693-699.
30. Тарасенко Л. Л. Предмет договору (найму) оренди транспортного засобу. Адвокат. 2013. № 1. С. 37-40.
31. Тарасенко Л. Л. Форма договору найму (оренди) транспортного засобу. Адвокат. 2012. № 12. С. 40-43.
32. Таш'ян Р. Транспортні організаційні договори. Вісник Національної академії правових наук України. 2015. № 1. С. 82-91.
33. Тетарчук В.І. Транспортне право України. Для підготовки до іспитів. К.: «Центр учбової літератури». 2019. 304 с.
34. Транспортне право України: підручник. І. В. Булгакова, О.В. Клепікова. К.: Прецедент, 2011. 344 с.
35. Транспортне право. Хрестоматія з курсу: навч. посіб. / Одес. нац. мор. акад. ; [уклад. Б. В. Бабін]. О. : Букаєв Вадим Вікторович, 2013. 331 с.
36. Транспортне право: навчальний посібник / М. В. Гаєвець, І. В. Горіславська, Ю. С. Канарик, Л. О. Панькова, Н. А. Поліно, О. П. Світличний. К.: ЦП Компрінт, 2015. 368 с.

37. Чуркін І. А. Поняття та ознаки предмета договору найму (оренди) автомобільного транспортного засобу без екіпажу. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2013. № 3. С. 213-221.

#### **Тема 4. Правові основи автотранспортного права**

##### **Питання для самостійного опрацювання**

1. Функції автомобільного транспорту України.
2. Види автомобільних транспортних засобів.
3. Види вантажів, які подаються до перевезення автомобільним транспортом.
4. Права та обов'язки водіїв автомобільного транспорту при перевезенні вантажів.
5. Упакування та маркування вантажів при перевезенні автомобільним транспортом.
6. Правове регулювання перевезення пасажирів автомобільним транспортом: загальна характеристика.
7. Порядок визначення пасажирського перевізника на автобусному маршруті загального користування.
8. Перевезення багажу автомобільним транспортом.
9. Договір перевезення пошти автомобільним транспортом: поняття, сторони, зміст та відповідальність сторін.
10. Перевезення у прямому змішаному сполученні за участю автомобільного та інших видів транспорту.

##### **Контрольні питання**

1. Дайте загальну характеристику автомобільного транспорту, розкрийте його значення.
2. Назвіть складові автомобільного транспорту.
3. Класифікуйте автомобільні засоби за різними критеріями.
4. Назвіть систему органів управління та контролю на автомобільному транспорті.
5. Дайте характеристику основним нормативно-правовим актам, що регулюють правовідносини у сфері автомобільного транспорту.
6. Які права та обов'язки мають автотранспортні підприємства?
7. Які нормативні акти врегульовують перевезення пошти автомобільним транспортом?
8. Чи дозволяється перевозити пошту автобусами?
9. Які особливості перевезення пошти автомобільним видом транспорту?
10. Які види договорів на здійснення вантажоперевезень застосовуються на автомобільному транспорті?
11. Які документи на перевезення вантажу автотранспортом є обов'язковими? Охарактеризуйте їх. 1

12. Назвіть підстави відповідальності експедитора в договорі транспортного експедирування.

### **Теми індивідуальних робіт**

1. Позитивні та негативні особливості автомобільного транспорту.
2. Джерела автомобільного права України: загальна характеристика.
3. Поняття зміст договору про технічне обслуговування і ремонт автомобільного транспортного засобу.

### **Рекомендована література та нормативно-правові акти**

1. Конвенція про дорожній рух від 8 листопада 1968 року, ратифіковано із застереженням і заявами Указом Президії ВР УРСР № 2614-VIII від 25 квітня 74 року. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
2. Конституція України, прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 року, № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. - Ст. 141.
3. Господарський кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 16 січня 2003 року № 436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18. Ст. 144.
4. Цивільний кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 16 січня 2003 року, № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40-44. Ст. 35.
5. Про автомобільний транспорт: Закон України від 5 квітня 2001 року № 2344-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 22. Ст. 105.
6. Про відповідальність перевізників під час здійснення міжнародних пасажирських перевезень: Закон України від 10 січня 2002 року № 2920-III. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 16. Ст. 113.
7. Про Державну спеціальну службу транспорту: Закон України від 5 лютого 2004 року № 1449-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 19. Ст. 269.
8. Про дорожній рух: Закон України від 30 червня 1993 року № 3353-XII. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 31. Ст. 338.
9. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40-41. Ст. 379.
10. Про перевезення небезпечних вантажів: Закон України від 6 квітня 2000 року № 1644-III. Відомості Верховної Ради України. 2000. № 28. Ст. 222.
11. Про транспорт: Закон України від 10 листопада 1994 року № 232/94-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 51. Ст. 446.
12. Про утилізацію транспортних засобів: Закон України від 4 липня 2013 року № 421-VIII № 232/94-ВР. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 20-21. Ст. 719.
13. Про невідкладні заходи із забезпечення безпеки дорожнього руху: Указ Президента України від 20 листопада 2007 року № 1121/2007. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1121/2007>.

14. Положення про Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України, затверджене Постановою КМУ від 10 вересня 2014 р. № 439. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/439-2014-%D0%BF#Text>
15. Про затвердження Порядку державної реєстрації (перереєстрації), зняття з обліку автомобілів, автобусів, а також самохідних машин, сконструйованих на шасі автомобілів, мотоциклів усіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів, мотоколясок, інших прирівняних до них транспортних засобів та мопедів: Постанова КМУ від 7 вересня 1998 р. № 1388. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1388-98-%D0%BF#Text>
16. Положення про Державну службу України з безпеки на транспорті, затверджене Постановою КМУ від 11 лютого 2015 р. № 103. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103-2015-%D0%BF#Text>
17. Правила дорожнього руху, затверджені Постановою КМУ від 10 жовтня 2001 року № 1306. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF#Text/>
18. Про проїзд великогабаритних та великовагових транспортних засобів автомобільними дорогами, вулицями та залізничними переїздами: Постанова КМУ від 18 січня 2001 р. № 30. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/30-2001-%D0%BF>.
19. Статут автомобільного транспорту УРСР, затверджений Постановою Ради Міністрів УРСР від 27 червня 1969 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/401-69-%D0%BF/>
20. Правила дорожнього перевезення небезпечних вантажів, затверджені Наказом МВС України від 04 серпня 2018 року № 656. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-18>.
21. Про затвердження Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні: Наказ Міністерства транспорту України 20 лютого 1998 року № 128/2568. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0128-98#/>
22. Валиулліна З. В. Теоретико-методичні підходи до забезпечення технологічного оновлення підприємств пасажирського автомобільного транспорту. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2013. Вип. 42. С. 271-275.
23. Волинець Л. М. Страхування вантажів на автомобільному транспорті. Управління проектами, системний аналіз і логістика. Технічна серія. 2012. Вип. 10. С. 386-390.
24. Волкова А. В. Механізм правового регулювання перевезень вантажів автомобільним транспортом. Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. 2014. № 1. С. 96-100.
25. Голенко І. П. Підстави щодо виникнення відносин з перевезення пасажирів автомобільним транспортом. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Юридичні науки. 2015. № 813. С. 313-318.
26. Довженко Є. В. Концептуальні засади кодифікації національного законодавства про автомобільний транспорт. Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. 2014. № 1. С. 16-20.

27. Ільченко Д. А. Механізм державного регулювання пасажирського автомобільного транспортного комплексу. Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. 2017. Т. 22, Вип. 3. С. 48-53.
28. Корнєєв Ю.В. Транспортне право України. К.: ЦУЛ, 2020. 168 с.
29. Кудрицька Н. В. Проблеми модернізації автомобільного транспорту України. Формування ринкових відносин в Україні. 2012. № 7. С. 88-93.
30. Лановий О. Т. Удосконалення методів управління транспортною системою регіону "Автомобільні дороги державного та місцевого значення – національні та міжнародні транспортні потоки". Управління проектами, системний аналіз і логістика. Технічна серія. 2012. Вип. 9. С. 102-107.
31. Медведєв Д. К. Особливості адміністративно-правової відповідальності при перевезенні вантажів автомобільним транспортом. Форум права. 2010. № 1. С. 230-236.
32. Мельниченко О. І. Аналіз стану забезпечення безпеки на автомобільному транспорті. Вісник Національного транспортного університету. 2017. № 1. С. 275-281.
33. Овчар П. А. Економіко-правові аспекти розвитку автомобільного транспорту в Україні. Економічний вісник Національного гірничого університету. 2017. № 3. С. 127-134.
34. Пефтієв О. Нормативно-правові засади функціонування автомобільного транспорту в Україні: питання вдосконалення. Вісник Академії управління МВС. 2010. № 1(13). С. 36-48.
35. Сопецько О. Ю. Підвищення вимог до перевізників на автомобільному транспорті відповідно до Угоди про асоціацію Україна – ЄС. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2017. № 1. С. 145-153.
36. Стасишен М. С. Економіко-технологічні проблеми розвитку автомобільного транспорту України. Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту. Сер. : Економіка і управління. 2013. Вип. 23-24. С. 262-273.
37. Тетарчук В.І. Транспортне право України. Для підготовки до іспитів. К.: «Центр учбової літератури». 2019. 304 с.
38. Транспортне право України: підручник. І. В. Булгакова, О.В. Клепікова. К.: Прецедент, 2011. 344 с.
39. Транспортне право. Хрестоматія з курсу: навч. посіб. / Одес. нац. мор. акад. ; [уклад. Б. В. Бабін]. О. : Букаєв Вадим Вікторович, 2013. 331 с.
40. Транспортне право: навчальний посібник / М. В. Гаєвець, І. В. Горіславська, Ю. С. Канарик, Л. О. Панькова, Н. А. Поліно, О. П. Світличний. К.: ЦП Компрінт, 2015. 368 с.
41. Фалатюк О. С. Адміністративно-правові аспекти розвитку автомобільного транспорту в Україні. Південноукраїнський правничий часопис. 2013. № 1. С. 71-73.



## **Тема 5. Правове регулювання діяльності залізничного транспорту**

### **Питання для самостійного опрацювання**

1. Поняття та структура залізничного транспорту.
2. Джерела залізничного права: загальна характеристика.
3. Повноваження Укрзалізниці як суб'єкта управління на залізничному транспорті.
4. Організація перевезень вантажів залізничним транспортом.
5. Відповідальність за невиконання або неналежне виконання плану перевезень залізничним транспортом.
6. Поняття, форма та істотні умови договору перевезення вантажів залізничним транспортом.
7. Підстави (обставини), що звільняють залізницю від відповідальності за незбереження вантажу
8. Перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні за участю залізниць та інших видів транспорту.
9. Права та обов'язки сторін за договором перевезення пасажирів залізничним транспортом.
10. Перевезення багажу та вантажобагажу залізничним транспортом.

### **Контрольні питання**

1. Назвіть складові залізничного транспорту.
2. Класифікуйте нормативно-правові акти у сфері залізничних перевезень.
3. Дайте загальну характеристику Статуту залізниць України.
4. Визначте правовий статус Державної адміністрації залізничного транспорту України (Укрзалізниці).
5. Систематизуйте органи господарського керівництва у сфері залізничного транспорту.
6. Визначте правове становище залізниці.
7. Які нормативні акти врегульовують перевезення пошти залізничним транспортом?
8. Які особливості перевезення пошти залізничним транспортом?
9. У чому полягає специфіка вирішення питання про відповідальність перевізника на залізничному транспорті порівняно з іншими перевізниками (автомобільним, водним, повітряним)?
10. Які заходи щодо збереження вантажів та рухомого складу застосовуються залізницею? Оцініть їхню ефективність?
11. В якому порядку здійснюється організація перевезень вантажів на залізничному транспорті.

### **Теми індивідуальних робіт**

1. Стратегія розвитку ПрАТ «Укрзалізниця».
2. Специфіка порядку укладання договору перевезення пасажирів залізничним транспортом.

3. Перевезення пошти залізничним транспортом.

### **Рекомендована література та нормативно-правові акти**

1. Конституція України, прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 року, № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Господарський кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 16 січня 2003 року № 436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18. Ст. 144.
3. Про залізничний транспорт: Закон України від 4 липня 1996 року № 273/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 40. Ст. 183.
4. Про міський електричний транспорт: Закон України від 29 червня 2004 року № 1914-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 51. Ст. 548.
5. Про особливості утворення акціонерного товариства залізничного транспорту загального користування: Закон України від 23 лютого 2012 року № 4442-VI. Відомості Верховної Ради України. 2012. № 49. Ст. 553.
6. Про транспорт: Закон України від 10 листопада 1994 року № 232/94-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 51. Ст. 446.
7. Статут залізниць України, затверджений Постановою КМУ від 6 квітня 1998 року № 457. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/457-98-%D0%BF>.
8. Технічний регламент безпеки інфраструктури залізничного транспорту, затверджений Постановою КМУ від 11 липня 2013 р. № 494. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/494-2013-%D0%BF>.
9. Технічний регламент безпеки рухомого складу залізничного транспорту, затверджений Постановою КМУ від 30 грудня 2015 р. № 1194. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1194-2015-%D0%BF>.
10. Статут акціонерного товариства “Українська залізниця”, затверджений Постановою КМУ від 2 вересня 2015 р. № 735. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/735-2015-%D0%BF#n21>.
11. Правила перевезень пасажирів, багажу, вантажобагажу та пошти залізничним транспортом України, затверджені Наказом Міністерства транспорту та зв'язку України від 27 грудня 2006 року № 1196. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0310-07>.
12. Бараш Ю. С. Основні моделі реформування залізничного транспорту в Європі. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2014. № 46. - С. 211-215.
13. Дикань В. Л. Вдосконалення організаційно-управлінської структури забезпечення взаємодії залізничного транспорту і промисловості. Інтелект XXI. 2016. № 5. С. 57-62.
14. Зова В. А. Сучасні напрямки розвитку сфери послуг на залізничному транспорті. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2013. Вип. 42. С. 152-155.
15. Зоріна О. І. Роль залізничного транспорту в економічному розвитку України. Економічний вісник Національного гірничого університету. 2017. № 4. С. 85-91.

16. Каличева Н. Є. Переваги залізничного транспорту на ринку транспортних послуг. Розвиток методів управління та господарювання на транспорті. 2013. Вип. 3. С. 137-146.
17. Корнєєв Ю.В. Транспортне право України. К.: ЦУЛ, 2020. 168 с.
18. Куделя В. І. Інноваційна діяльність як фактор підвищення конкурентоспроможності залізничного транспорту. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2013. Вип. 41. С. 259-261.
19. Новіцька І. В. Європейський досвід у розвитку залізничного транспорту і туристичної галузі України. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2013. Вип. 41. С. 114-117.
20. Остапюк Б. Б. Особливості конкурентоспроможності залізничного транспорту. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2018. № 61. С. 135-141.
21. Пасічник А. М. Напрями розбудови залізничних міжнародних транспортних коридорів в Україні. Вісник Академії митної служби України. Сер. : Технічні науки. 2011. № 1. С. 23-34.
22. Тетарчук В.І. Транспортне право України. Для підготовки до іспитів. К.: «Центр учбової літератури». 2019. 304 с.
23. Токмакова І. В. Принципи забезпечення гармонійного розвитку залізничного транспорту України. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2012. Вип. 40. С. 116-120.
24. Транспортне право України: підручник. І. В. Булгакова, О.В. Клепікова. К.: Прецедент, 2011. 344 с.
25. Транспортне право. Хрестоматія з курсу: навч. посіб. / Одес. нац. мор. акад. ; [уклад. Б. В. Бабін]. О. : Букаєв Вадим Вікторович, 2013. 331 с.
26. Транспортне право: навчальний посібник / М. В. Гаєвець, І. В. Горіславська, Ю. С. Канарик, Л. О. Панькова, Н. А. Поліно, О. П. Світличний. К.: ЦП Компрінт, 2015. 368 с.

## **Тема 6. Основи повітряного права**

### **Питання для самостійного опрацювання**

1. Порядок використання повітряного простору України.
2. Державне регулювання діяльності авіації.
3. Договір повітряного перевезення пасажирів: поняття, порядок оформлення, зміст.
4. Види перевезень повітряним транспортом.
5. Договір повітряного перевезення вантажів: поняття, істотні умови, форма.
6. Зміст договору повітряного перевезення вантажів.
7. Види перевезень вантажів повітряним транспортом.
8. Відповідальність сторін за договором повітряного перевезення вантажів.

9. Використання повітряних суден для виконання чартерних рейсів.  
Види чартерних рейсів.
10. Поняття та види авіаційного страхування.

### **Контрольні питання**

1. Що належить до складу авіаційного транспорту?
2. Розкрийте суть та значення авіаційних правил.
3. Дайте визначення поняття та видів повітряних суден.
4. Назвіть особливості, пов'язані із реєстрацією та сертифікацією повітряних суден.
5. Розкрийте договірні правовідносини у повітряному транспорті.
6. Які категорії фахівців належать до авіаційного персоналу? А до екіпажу повітряного судна?
7. Дайте характеристику основним законодавчим та підзаконним актам у сфері повітряного транспорту.
8. Розкрийте особливості забезпечення авіаційної безпеки.
9. Назвіть особливості забезпечення авіаційної безпеки.
10. Дайте визначення поняття "експлуатант повітряних суден". Які він має права та обов'язки.
11. Які нормативні документи забезпечують перевезення пошти повітряним транспортом?
12. Проаналізуйте особливості притягнення авіаперевізника до відповідальності та вкажіть, які обмеження його відповідальності встановлені відповідно до чинного законодавства України?

### **Теми індивідуальних робіт**

1. Принципи визначення відповідальності перевізника за договором перевезення пасажирів повітряним транспортом.
2. Договір авіаційного страхування: загальна характеристика.

### **Рекомендована література та нормативно-правові акти**

1. Конвенція про міжнародну цивільну авіацію 1944 р., приєднання України від 10 серпня 1992 року 520. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_038](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_038).
2. Конституція України, прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 року, № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
3. Господарський кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 16 січня 2003 року № 436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18. Ст. 144.
4. Повітряний кодекс України від 19 травня 2011 року № 3393-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 48. Ст. 536.
5. Про транспорт: Закон України від 10 листопада 1994 року № 232/94-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 51. Ст. 446.

6. Про Державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації: Закон України від 21 березня 2017 року № 1965-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 16. Ст. 199.
7. Положення про Державну авіаційну службу України, затверджене Постановою КМУ від 8 жовтня 2014 р. № 520. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/520-2014-%D0%BF>.
8. Положення про регулювання діяльності державної авіації України, затверджене Наказом Міністерством оборони України від 10 січня 2014 р. № 14. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0149-14>.
9. Правила реєстрації державних повітряних суден України та Правил сертифікації екземпляра державного повітряного судна України, затверджені Наказом Міністерства оборони України від 7 лютого 2012 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0334-12>.
10. Положенням про нагляд за безпекою польотів у системі організації повітряного руху, затверджене наказом Міністерства транспорту та зв'язку України від 31 травня 2010 року № 320. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0446-10>.
11. Авіаційні правила України «Загальні правила польотів у повітряному просторі України», затверджені Наказ Державної авіаційної служби України, Міністерства оборони України 06 лютого 2017 р. № 66/73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0654-17>.
12. Абрикосов Д. С. Застосування форм та способів цивільно-правового захисту прав та охоронюваних законом інтересів за договором повітряного перевезення пасажирів. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Юридичні науки. 2016. Вип. 1(1). С. 85-89.
13. Жмур Н. В. Правове регулювання повітряних мереж міжнародних транспортних коридорів в Україні. Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. 2017. № 2. С. 13-18.
14. Корнеєв Ю.В. Транспортне право України. К.: ЦУЛ, 2020. 168 с.
15. Корнійчук О. О. Нормативно-правова база здійснення митного контролю пасажирських перевезень у пунктах пропуску для повітряного сполучення. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. 2017. Вип. 31. С. 118-125.
16. Радзівон С. М. Адміністративно-правове регулювання спеціального догляду повітряних суден цивільної авіації України. Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. 2012. № 4. С. 5-10.
17. Раскалей М. О. Окремі зобов'язання держав у сфері міжнародного повітряного права. Стан та перспективи. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція. 2013. Вип. 6-2(2). С. 155-158.
18. Раскалей М. О. Окремі зобов'язання держав у сфері міжнародного повітряного права. стан та перспективи. Альманах міжнародного права. 2014. Вип. 4. С. 58-65.

19. Степанюк М. С. Правове регулювання відшкодування шкоди при здійсненні міжнародних повітряних перевезень. Правова просвіта. 2017. № 12. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/pravprs\\_2017\\_12\\_8](http://nbuv.gov.ua/UJRN/pravprs_2017_12_8).
20. Тетарчук В.І. Транспортне право України. Для підготовки до іспитів. К.: «Центр учбової літератури». 2019. 304 с.
21. Транспортне право України: підручник. І. В. Булгакова, О.В. Клепікова. К.: Прецедент, 2011. 344 с.
22. Транспортне право. Хрестоматія з курсу: навч. посіб. / Одес. нац. мор. акад. ; [уклад. Б. В. Бабін]. О. : Букаєв Вадим Вікторович, 2013. 331 с.
23. Транспортне право: навчальний посібник / М. В. Гаєвець, І. В. Горіславська, Ю. С. Канарик, Л. О. Панькова, Н. А. Поліно, О. П. Світличний. К.: ЦП Компрінт, 2015. 368 с.
24. Цірат Г. В. Про деякі особливості процедури укладення правочинів з повітряними суднами та іншим авіаційним обладнанням. Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2012. Вип. 108(1). С. 212-218.
25. Шереметьєва О. Ю. Види повітряних правовідносин і критерії їх розмежування). Правове регулювання економіки. 2015. № 15. С. 214-226.
26. Юрченко М. В. Повітряний кодекс України як правова основа діяльності авіаційної галузі. Актуальні проблеми держави і права. 2013. Вип. 70. С. 216-223.

## **Тема 7. Правова регламентація діяльності водного транспорту**

### **Питання для самостійного опрацювання**

1. Поняття та види мореплавства.
2. Поняття та види правовідносин, що виникають у сфері торговельного мореплавства.
3. Форми державного регулювання торговельного мореплавства (планування, управління, контроль, нормативне регулювання).
4. Арешт морських суден.
5. Поняття та функції морського порту.
6. Правові засади морського агентування.
7. Правовий статус учасників процесу морського перевезення вантажу.
8. Стадії процесу морського перевезення вантажів (прийом вантажу до перевезення, переміщення вантажу, видача вантажу): загальна характеристика.
9. Договір фрахтування суден: поняття, ознаки, види, зміст.
10. Загальна характеристика договору лізингу судна.
11. Поняття та види договорів морського буксирування.

### **Контрольні питання**

1. Назвіть складові морського та річкового транспорту.
2. Класифікуйте вітчизняні і міжнародні нормативно-правові акти у сфері водного транспорту.
3. Дайте поняття судна та назвіть його види.

4. Назвіть основні судові документи.
5. Дайте характеристику екіпажу судна.
6. Визначте правовий статус капітана судна.
7. Поняття, завдання та функції морського порту.
8. Визначте особливі та загальні умови договору морського перевезення вантажу.
9. Назвіть реквізити рейсового чартеру та коносаменту.
10. Побудуйте систему органів державного управління в галузі морського і річкового транспорту.

### **Теми індивідуальних робіт**

1. Проблеми та шляхи розвитку водного транспорту України.
2. Претензії і позови у морському праві.
3. Міжнародно-правове регулювання безпеки мореплавства.
4. Міжнародні міжурядові та неурядові організації та їхня роль в розвитку морського права.

### **Рекомендована література та нормативно-правові акти**

1. Конституція України, прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 року, № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. - Ст. 141.
2. Господарський кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 16 січня 2003 року № 436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18. Ст. 144.
3. Кодекс торговельного мореплавства України: Закон України від 23 травня 1995 року № 176/95-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1995. № 44-51. Ст. 349.
4. Про транспорт: Закон України від 10 листопада 1994 року № 232/94-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 51. Ст. 446.
5. Критерії, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері безпеки на морському та річковому транспорті і визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю) Державною службою з безпеки на транспорті: Постанова КМУ від 6 березня 2019 р. № 182. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/182-2019-%D0%BF>.
6. Положення про Державну службу морського і внутрішнього водного транспорту та судноплавства України, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2022 р. № 212. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/212-2022-%D0%BF#n21>.
7. Положення про Державну службу України з безпеки на транспорті, затверджене Постановою КМУ від 11 лютого 2015 р. № 103. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103-2015-%D0%BF>.
8. Про затвердження Порядку реєстрації суден у Державному судновому реєстрі України та Судновій книзі України: Наказ Міністерства

інфраструктури України від 11 квітня 2022 № 203. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0439-22>.

9. Порядок надання центральними та місцевими органами виконавчої влади допомоги адміністрації морських портів України, власникам морських терміналів, портовим операторам у ліквідації наслідків стихійного лиха, аварій і катастроф, а також у запобіганні можливим протизаконним і несанкціонованим втручанням у портову діяльність, затверджений Постановою КМУ від 24 липня 2013 р. № 670. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/670-2013-%D0%BF>.

10. Правила охорони внутрішніх морських вод і територіального моря від забруднення та засмічення, затверджені Постановою КМУ від 29 лютого 1996 р. № 269. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/269-96-%D0%BF>.

11. Технічний регламент морського обладнання, затверджений Постановою КМУ від 30 червня 2021 р. № 676. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/676-2021-%D0%BF>.

12. Технічний регламент прогулянкових суден і водних мотоциклів, затверджений Постановою КМУ від 23 грудня 2021 р. № 1381. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1381-2021-%D0%BF>.

13. Review of maritime, 2011 Report by the UNCTAD secretariat. United Nations conference on trade and development. United Nations, New York and Geneva, 2011. 213 p.

14. Баранов Г. Л. Принципи гарантування рівнів безпеки руху водних транспортних засобів в сучасних умовах. Водний транспорт. 2013. Вип. 1. С. 7-13.

15. Войченко Т. О. Організація взаємодії залізничного і водного транспорту при змішанному перевезенні вантажів. Водний транспорт. 2013. Вип. 1. С. 58-63.

16. Затулко К. А. Поняття та види господарської діяльності у сфері внутрішнього водного транспорту. Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. 2017. № 2. С. 117-122.

17. Карамушко А. С. Проблеми та потенційні шляхи розвитку водного транспорту України. Менеджмент та підприємництво: тренди розвитку. 2017. Вип. 2. С. 87-92.

18. Ключєва Є. Актуальні проблеми регулювання діяльності внутрішнього водного транспорту. Підприємництво, господарство і право. 2016. № 11. С. 9-12.

19. Ковбатьок М. В. Проблеми розвитку підприємств водного транспорту та шляхи їх вирішення в умовах кризи. Формування ринкових відносин в Україні. 2015. № 3. С. 101-107.

20. Колодяжна Л. Г. Перспективні напрямки вдосконалення взаємодії залізничного та водного транспорту. Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. 2013. № 9(1). С. 248-254.

21. Корнеєв Ю.В. Транспортне право України. К.: ЦУЛ, 2020. 168 с.

22. Кузнецов С.О. Морське право : підручн. / С.О. Кузнецов, Т. В. Аверочкіна. Одеса : Фенікс, 2011. 382 с.



23. Мельник О. В. Внутрішній водний транспорт у світовій системі перевезень. Водний транспорт. 2015. Вип. 2. С. 141-147.
24. Партола А. І. Державна політика в галузі річкового водного транспорту України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2017. Вип. 16(2). С. 61-64.
25. Прокопенко В. В. Поняття та правова основа діяльності водного транспорту України: митний аспект. Lex portus. 2018. № 2. С. 169-179.
26. Стрілок І. І. Характеристика та сучасний стан підприємств водного транспорту. Водний транспорт. 2013. Вип. 1. С. 102-107.
27. Тетарчук В.І. Транспортне право України. Для підготовки до іспитів. К.: «Центр учбової літератури». 2019. 304 с.
28. Транспортне право України: підручник. І. В. Булгакова, О.В. Клепікова. К.: Прецедент, 2011. 344 с.
29. Транспортне право. Хрестоматія з курсу: навч. посіб. / Одес. нац. мор. акад. ; [уклад. Б. В. Бабін]. О. : Букаєв Вадим Вікторович, 2013. 331 с.
30. Транспортне право: навчальний посібник / М. В. Гаєвець, І. В. Горіславська, Ю. С. Канарик, Л. О. Панькова, Н. А. Поліно, О. П. Світличний. К.: ЦП Компрінт, 2015. 368 с.

## **Тема 8. Правове регулювання трубопровідного транспорту**

### **Питання для самостійного опрацювання**

1. Поняття та система трубопровідного транспорту.
2. Повноваження суб'єктів управління трубопровідним транспортом.
3. Правові основи діяльності трубопровідного транспорту.
4. Особливості господарської діяльності на трубопровідному транспорті.
5. Відповідальність за порушення правил у сфері функціонування трубопровідного транспорту.
6. Митні формальності на трубопровідному транспорті.

### **Контрольні питання**

1. У чому полягають особливості трубопровідного транспорту порівняно з іншими видами транспорту.
2. Які положення Закону України “Про транспорт” поширюються на трубопроводи?
3. Дайте загальну характеристику законодавству у сфері трубопровідного транспорту.
4. Охарактеризуйте Закон України “Про трубопровідний транспорт”.
5. Перелічіть міжнародно-правові акти у галузі трубопровідного транспорту.
6. Які міжнародно-правові акти у галузі трубопровідного транспорту укладено між країнами СНД?

7. Перелічіть органи, що здійснюють державне управління у галузі трубопровідного транспорту.
8. Які повноваження щодо трубопровідного транспорту здійснює КМУ?
9. Який орган здійснює управління трубопроводами в особливий період?
10. Які повноваження щодо трубопроводів реалізують місцеві органи державної виконавчої влади, представницькі органи та органи місцевого самоврядування?
11. Що є предметом діяльності НАК «Нафтогаз України»?
12. Ким здійснюється державний контроль у галузі трубопровідного транспорту?
13. Визначте юридичну природу договору транспортування речовин та газів трубопроводами?
14. Перерахуйте види договорів, що укладаються для транспортування речовин та газів трубопроводами?

### **Теми індивідуальних робіт**

1. Особливості правового режиму використання промислових трубопроводів.
2. Оператор газотранспортної системи: поняття, правовий статус.
3. Правовий статус НАК «Нафтогаз».
4. Повноваження Міністерства енергетики та вугільної промисловості України та Міністерства оборони України у сфері управління трубопровідним транспортом.

### **Рекомендована література та нормативно-правові акти**

1. Про правовий режим земель охоронних зон об'єктів магістральних трубопроводів : Закон України від 17.02.2011 р. № 3041-VI. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2011. № 37. Ст. 371.
2. Про трубопровідний транспорт: Закон України від 15 травня 1996 р. № 192/96-ВР. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1996. № 29. Ст. 139.
3. Порядок та строки митного контролю та митного оформлення товарів, що переміщуються трубопровідним транспортом: наказ Міністерства фінансів України від 30.05.2012 р. № 629 / Міністерство фінансів України. Офіційний вісник України. 2012. № 59. С. 173. Ст. 2381.
4. Про митні формальності на трубопровідному транспорті та лініях електропередачі : наказ Міністерства фінансів України від 30.05.2012 р. № 629 / Міністерство фінансів України. Офіційний вісник України. 2012. № 59. С. 173. Ст. 2381.
5. Борденюк О. В. Правова охорона земель трубопровідного транспорту в Україні / О. В. Борденюк // Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. пр. / редкол.: С. В. Ківалов (голов. ред.), В. М. Др'омін (заст. голов. ред.), Ю. П. Аленін [та ін.]; МОН України, НУ ОЮА. Одеса: Юрид. л-ра, 2013. Вип. 70. С. 455-460.
6. Борденюк О.В. Проблеми притягнення до адміністративної та кримінальної відповідальності за порушення правового режиму земель

трубопровідного транспорту. Вісник Чернівецького факультету Національного університету "Одеська юридична академія". 2015. Вип. 2. С. 106-116.

7. Корнєєв Ю.В. Транспортне право України. К.: ЦУЛ, 2020. 168 с.

8. Міронюк І. М. Міжнародно-правові аспекти становлення та розвитку норм міжнародного права у сфері транзиту енергоносіїв трубопровідним транспортом. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2015. № 1. С. 84-90.

9. Осадчий С. Ю. Загальні ознаки права комунальної власності на землі трубопровідного транспорту [Електронний ресурс] / С. Ю. Осадчий // Європейські перспективи. - 2013. - № 7. - С. 161-165.

10. Осадчий С. Ю. Особливості використання земель трубопровідного транспорту за договором суперфіцію. Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. 2013. № 2(1). С. 98-102.

11. Сапожніков О.Д. Нестандартний підхід до моніторингу об'єктів трубопровідного транспорту. Трубопровідний транспорт. 2012. № 5(77). С. 24–26. 4.

12. Слободян В.І Надійність і безпека магістрального трубопровідного транспорту. Трубопровідний транспорт. 2012. № 1(73). С. 22–23.

13. Сусак О.М. Трубопровідний транспорт газу: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / Сусак О. М., Касперович В. К., Андрійшин М. П. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ. 2013. 345 с.

14. Тетарчук В.І. Транспортне право України. Для підготовки до іспитів. К.: «Центр учбової літератури». 2019. 304 с.

15. Транспортне право України: підручник. І. В. Булгакова, О.В. Клепікова. К.: Прецедент, 2011. 344 с.

16. Транспортне право. Хрестоматія з курсу: навч. посіб. / Одес. нац. мор. акад. ; [уклад. Б. В. Бабін]. О. : Букаєв Вадим Вікторович, 2013. 331 с.

17. Транспортне право: навчальний посібник / М. В. Гаєвець, І. В. Горіславська, Ю. С. Канарик, Л. О. Панькова, Н. А. Поліно, О. П. Світличний. К.: ЦП Компрінт, 2015. 368 с.

## **Тема 9. Правопорушення на транспорті та юридична відповідальність**

### **Питання для самостійного опрацювання**

1. Види юридичної відповідальності за порушення у сфері функціонування різних видів транспорту.

2. Кримінальна відповідальність за порушення безпеки руху та експлуатацію транспорту.

3. Адміністративна відповідальність за порушення транспортного законодавства.

4. Матеріальна відповідальність учасників транспортної діяльності.

5. Відповідальність у сфері функціонування транспорту, передбачена Господарським кодексом України.

### **Контрольні питання**

1. Відповідальність за порушення дорожнього руху.
2. Відповідальність в морському транспорті.
3. Зупинення права в транспорті.
4. Звільнення від відповідальності.
5. Позбавлення спеціального права.

### **Теми індивідуальних робіт**

1. Застосування адміністративно-господарських санкцій до підприємств транспорту/
2. Відповідальність володільців засобів новітніх видів транспорту (гіроскутерів, моноколес тощо).
3. Страхування цивільної відповідальності на автомобільному транспорті.

### **Практичне завдання**

Визначте правопорушення, які відносяться адміністративних, які до кримінальних, та порахуйте їх в таблиці.

### **Рекомендована література та нормативно-правові акти**

1. Конституція України, прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 року, № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141..
2. Господарський кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 16 січня 2003 року № 436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18. Ст. 144.
3. Кодекс торговельного мореплавства України: Закон України від 23 травня 1995 року № 176/95-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1995. № 44-51. Ст. 349.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 12 грудня 1984 р. № 8073-X. Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР). 1984, додаток до № 51. Ст.1122.
5. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2001. № 25-26. Ст.131.
6. Повітряний кодекс України від 19 травня 2011 року № 3393-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 48. Ст. 536.
7. Цивільний кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 16 січня 2003 року, № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40-44. Ст. 35.
8. Про автомобільний транспорт: Закон України від 5 квітня 2001 року № 2344-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 22. Ст. 105.
9. Про дорожній рух : Закон України від 30 червня 1993 р. № 3353-XII. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 31. Ст.338.
10. Про залізничний транспорт: Закон України від 4 липня 1996 року № 273/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 40. Ст. 183.

11. Про транспорт: Закон України від 10 листопада 1994 року № 232/94-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 51. Ст. 446.
12. Про трубопровідний транспорт: Закон України від 15 травня 1996 року № 192/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 29. Ст. 139.
13. Про Правила дорожнього руху : Постанова Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2001 р. № 1306 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF#Text>.
14. Статут залізниць України, затверджений Постановою КМУ від 6 квітня 1998 року № 45. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/457-98-%D0%BF>.
15. Про практику застосування судами України законодавства у справах про деякі злочини проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, а також про адміністративні правопорушення на транспорті : постанова Пленуму Верховного Суду України від 23 груд. 2005 р. № 14. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0014700-05#Text>.
16. Агакарян Р. С. Адміністративна відповідальність за проступки на транспорті: теоретико-правова характеристика : дис...доктора філос. / Агакарян, Рустам Сашович ; Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2023. 196 с.
17. Корнеєв Ю.В. Транспортне право України. К.: ЦУЛ, 2020. 168 с.
18. Кукшинова О. О. Особливості адміністративної відповідальності за правопорушення на морському транспорті. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. 2021. Вип. 67. С. 195-200.
19. Кукшинова О. О. Підстави адміністративної відповідальності за правопорушення на морському транспорті. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. 2017. Вип. 44(2). С. 40-43.
20. Микитчик О.В. Кримінальна відповідальність за порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами в стані сп'яніння. Часопис Київського університету інтелектуальної власності та права. 2022. № 2. С. 18-24.
21. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. 11-те вид., переробл. та доповн. Київ : Дакор, 2019. 1384 с.
22. Тетарчук В.І. Транспортне право України. Для підготовки до іспитів. К.: «Центр учбової літератури». 2019. 304 с.
23. Тімашов В., Грицаєнко Я. Адміністративно-правова відповідальність за порушення правил дорожнього руху. Підприємництво, господарство і право. Науково-практичний господарсько-правовий журнал. № 4. Київ. 2020 р. С. 186-91.
24. Транспортне право України: підручник. І. В. Булгакова, О.В. Клепікова. К.: Прецедент, 2011. 344 с.
25. Транспортне право. Хрестоматія з курсу: навч. посіб. / Одес. нац. мор. акад. ; [уклад. Б. В. Бабін]. О. : Букаєв Вадим Вікторович, 2013. 331 с.
26. Транспортне право: навчальний посібник / М. В. Гасвець, І. В. Горіславська, Ю. С. Канарик, Л. О. Панькова, Н. А. Поліно, О. П. Світличний. К.: ЦП Компрінт, 2015. 368 с.

27. Юридична відповідальність у галузі транспорту / А. М. Долгополов, І. В. Кентеш // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія : Право. 2014. Вип. 197(2). С. 165169.

### **Тема 10. Складання і розгляд актів, претензій, позовів**

#### **Питання для самостійного опрацювання**

1. Комерційні акти: поняття, вимоги, підстави складання.
2. Акти загальної форми: поняття, вимоги, підстави складання.
3. Строки претензійної роботи і позовної давності за договором перевезення вантажу.
4. Вимоги до претензії. Порядок розгляду претензії.
5. Претензії про відшкодування збитків за втрату, недостачу, псування і пошкодження вантажу, сплату штрафів за прострочення доставки вантажу, порожніх власних та орендованих вагонів. Розрахунок суми претензії.
6. Підвідомчість та підсудність транспортних спорів. Вимоги до позовної заяви. Ціна позову.

#### **Теми індивідуальних робіт**

1. Претензійно-позовна діяльність на залізничному транспорті.
2. Переваги та недоліки претензійного порядку вирішення спорів.

#### **Практичне завдання**

Складіть претензію до Укрзалізниці за несвоєчасну поставку вантажу.

#### **Рекомендована література та нормативно-правові акти**

1. Конституція України, прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 року, № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141..
2. Господарський кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 16 січня 2003 року № 436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18. Ст. 144.
3. Кодекс торговельного мореплавства України: Закон України від 23 травня 1995 року № 176/95-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1995. № 44-51. Ст. 349.
4. Повітряний кодекс України від 19 травня 2011 року № 3393-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 48. Ст. 536.
5. Цивільний кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 16 січня 2003 року, № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40-44. Ст. 35.
6. Про автомобільний транспорт: Закон України від 5 квітня 2001 року № 2344-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 22. Ст. 105.
7. Про залізничний транспорт: Закон України від 4 липня 1996 року № 273/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 40. Ст. 183.
8. Про транспорт: Закон України від 10 листопада 1994 року № 232/94-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 51. Ст. 446.

9. Статут залізниць України, затверджений Постановою КМУ від 6 квітня 1998 року № 45. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/457-98-%D0%BF>.
10. Правила заявлення та розгляду претензій (статті 130-137 Статуту), затверджені Наказом Міністерства транспорту України від 28.05.2002 № 334. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0568-02#Text>.
11. Гужвій Н. М. Особливості претензійного порядку вирішення спорів на морському транспорті. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". 2019. № 4(2). С. 47-50.
12. Корнєєв Ю.В. Транспортне право України. К.: ЦУЛ, 2020. 168 с.
13. Майоренко М. Особливості пред'явлення претензій щодо кількості та якості поставленого товару. Право. 2018. № 63. С. 8-12.
14. Тетарчук В.І. Транспортне право України. Для підготовки до іспитів. К.: «Центр учбової літератури». 2019. 304 с.
15. Транспортне право України: підручник. І. В. Булгакова, О.В. Клепікова. К.: Прецедент, 2011. 344 с.
16. Транспортне право. Хрестоматія з курсу: навч. посіб. / Одес. нац. мор. акад. ; [уклад. Б. В. Бабін]. О. : Букаєв Вадим Вікторович, 2013. 331 с.
17. Транспортне право: навчальний посібник / М. В. Гасвець, І. В. Горіславська, Ю. С. Канарик, Л. О. Панькова, Н. А. Поліно, О. П. Світличний. К.: ЦП Компрінт, 2015. 368 с.